

[Guldberg.]

valget i 1964, det fremgik af forårets forligsforhandlinger, og det blev nu sidst fulgt op af venstres nuværende formand, hr. Poul Hartling, med hans krav om, at den endelige udformning af den aftale, der blev truffet i foråret, og som var en ramme, blev gjort færdig inden 1. februar. Det er derfor også klart, at vi fra venstres side må vedstå, at vi har lagt pres på i den politiske situation for at få denne sag færdig, og vi må derfor også i dag tilkendegive vor tilfredshed med, at man — vi har vel lov til at sige: trods megen skepsis i den sidste fase — har kunnet nå til en aftale. Vi er tilfreds med, at denne sag ikke blev udsat; vi var ængstelige for at få den henvist til en ubestemt skæbne efter et kommunevalg og i en ukendt politisk situation.

Hvad angår indholdet, er det klart, at vi fra venstres side på mange punkter i dette forlig hår måttet bøje os for synspunkter, som der i hovedsagen var enighed om mellem de tre andre parter. Men sådan må det også være, hvis vi vil have arbejdet gjort. Det er et væsentligt fremskridt efter vor opfattelse, også i forhold til forårets skitse, at det er klart fastslået i dette forlig, at de fire partier har den samme målsætning i bolig- og huslejespørgsmålet, og jeg mener dermed, at vi er enige om, at vi skal frem til et frit boligmarked, hvor der findes en boligreserve, hvor der er konkurrence i byggeriet, og hvor lejerne derfor har mulighed for at vælge boliger efter deres ønsker og deres formåen. Det er en væsentlig ting, at vi har fået det med ind i teksten, så vi kan undgå misforståelser ved de fortsatte forhandlinger om dette spørgsmål.

Vi noterer også med tilfredshed, at der i den udformning, forliget har fået, er skabt mulighed for en frigørelse inden for geografiske områder undervejs, således at vi ikke alle steder i landet kan komme til at vente på et frit marked, til det sidste og det sværeste område, det storkøbenhavnsske, kan få en boligreserve.

Alle de spørgsmål, der vedrører de sociale problemer i overgangstiden og senere inden for dette område, og de spørgsmål, der angår de menneskelige hensyn, der må tages, når 25 års restriktioner og opsamlet forskelsbehandling skal fjernes, er der ligeledes

principiel enighed om, og det har der faktisk også været hele tiden.

For os har der imidlertid ved siden af de spørgsmål, som vi følte os overbevist om der ret let kunne opnås enighed om, været et andet og meget afgørende problem.

Vi har aldrig troet, at boligspørgsmålet alene kunne løses ved hjælp af boligstøtteordninger og ved statstøtte til byggeriet, og man kan vel også sige, at boligsagens historie har vist, at der måtte mere til. De vanskeligheder, der har været i forhandlingerne, opstod netop, da vi skulle finde ud af, på hvilken måde man kunne bringe produktionen af boliger ind i en naturlig økonomi, hvor forbrugerne kan få den fordel, som ligger og venter på dem i den moderne tekniske udvikling og i den fri konkurrence. Desværre er det dette, der er den trufne aftales svageste punkt.

Det er vor opfattelse, at der er taget for lidt hensyn til betydningen af hurtigt at få fjernet den store forskelsbehandling mellem lejerne indbyredes og dermed åbne mulighed for, at også nye, derunder unge, som kommer ind på boligmarkedet, ikke udelukkende i en lang periode endnu bliver henvist til det sidste og det dyreste byggeri, men også har en chance for at få del i den ældre og derfor ganske naturligt billigere boligmasse.

Når vi har det ønske, at der skulle tages mere hensyn hertil, var det ikke alene ud fra menneskelige hensyn og retfærdighedsbetragtninger, men i høj grad baseret på noget, som vi mente var grundlaget for vort arbejde i drøftelserne, og det er udtrykt i beretningen fra det økonomiske råds formandskab, hvor man klart fastslår, at et frit boligmarked forudsætter en boligreserve, og at en boligreserve ikke kan etableres, hvis det nye byggeri skal være alene om at bære et begyndende overskud af lejligheder og dermed alene om at have de tomme lejligheder. En sådan tilstand ville både fordyre boligbyggeriet og ville — som det også er sagt i denne beretning — i virkeligheden standse opbygningen af en boligreserve for tidligt. Og rent bortset herfra er det jo også en urimelig tanke, at man fortsat skal basere nybyggeriet på, at vi må forbeholde det dyreste for dem, der har dårligst råd.

Konklusionen fra det økonomiske råds formandskab var da også, at man for at få